

УДК 336.5:346.7

С. В. Романчук,
аспірант кафедри екологічного менеджменту та підприємництва,
Економічного факультету, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЮЧОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПЕРЕРОБКИ ВІДХОДІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

S. Romanchuk,
PhD student of the Department of Environmental Management and Entrepreneurship,
Faculty of Economics Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE IMPROVEMENT OF EXISTING RECYCLING LEGISLATION IN THE CONTEXT
OF THE ALTERNATIVE ENERGY DEVELOPMENT OF UKRAINE

Проведено аналіз діючого законодавства у сфері переробки відходів як одного із джерел виробництва та використання альтернативних джерел енергії. Досліджено соціально-політичні аспекти стимулювання використання нових технологій у сфері переробки відходів виробництва як джерела альтернативної енергетики. Зроблено оцінку державної тарифної політики у сфері виробництва та використання підприємствами альтернативних джерел енергії. Проаналізовано нормативні акти, в результаті чого виявлено відсутність гнучкості та стимулювання переробки відходів та виробництва альтернативних джерел енергії з боку держави. Проаналізовано стан та перспективи оподаткування підприємств, що прямо або опосередковано задіяні в сфері альтернативної енергетики. У статті зазначаються виявлені основні недоліки української правової бази. Наведено можливі шляхи уніфікації та імплементації європейського законодавства.

The article analyses current legislation on recycling as one of the sources of production and use of alternative energy sources. In addition, it investigates the socio-political aspects of promoting the use of new technologies in the field of production waste recycling as a source of alternative energy. An estimation of the state tariff policy in the sphere of production and use of alternative energy sources by the companies is made. As a result of the regulatory acts analysis, a lack of flexibility and stimulation of recycling and production of the alternative energy sources by the state is found. The current state and prospects of taxation of the companies that are directly or indirectly involved in the field of alternative energy are investigated. The article indicates the major revealed shortcomings of the Ukrainian legal framework. The possible ways of harmonization and implementation of the European legislation are given.

Ключові слова: переробка відходів виробництва, законодавство, альтернативні джерела енергії, відновлювані джерела енергії, біогаз, біомаса, відходи.

Key words: waste production, legislation, alternative energy, renewable energy, biogas, biomass, waste.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Значна частина промисловості України є досить енергоємною, в період постійного дефіциту та зростання ціни енергоресурсів, виникає необхідність у розвитку та використанні енергії, отриманої від альтернативних джерел. Для вирішення даної проблеми необхідно мати підготовлене, усталене та уніфіковане законодавство у сфері переробки відходів виробництва як одного із головних джерел виробництва альтернативної енергії. Сучасний стан технології виробництва та використання в Україні енергії мають значний негативний вплив на довкілля. Відмова від застарілих методів виробництва енергії на даний момент не є можливою, однак, зараз цілком доступно та реально знайти інші варіанти, основою яких стануть екологічно чисті способи виробництва достатньої кількості енергії. Все це можливо при належному законодавстві. Саме тому актуальним стає дослідження законодавства, виявлення правових колізій та виокремлення у нормативних актах стимулювання даного сектору в економіці. Юридичний аспект в альтернативній енергетиці має суттєвий вплив на

переробку відходів виробництва та стимулювання альтернативної енергетики, сировинною базою якої є відходи промисловості, сільського господарства, сонячна та вітрова енергія тощо.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дана проблема, незважаючи на всю свою актуальність, залишається відкритою та недостатньо розкритою вітчизняною наукою. Це значною мірою зумовлено тим, що переробка відходів виробництва як одного з важливих альтернативних джерел енергоресурсів, є новим напрямом в сучасній економіці України. Дослідження у сфері переробки відходів в контексті розвитку альтернативних джерел енергії сьогодні проводяться зазвичай в економічному та технічному аспектах такими науковцями, як Г. Гелетуха, Т. Железна, П. Капустенко, А. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ та ін. Юридичні аспекти питання альтернативних джерел енергії, зокрема переробки виробничих відходів, розглядають С. Свірков, А. Вершинін, С. Білоцький та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на актуальність проблеми та її всебічний розгляд, недостатнім являється дослідження практичного впровадження та імплементація норм законодавства на конкретні об'єкти переробки відходів виробництва як на початковому етапі виробництва енергії з альтернативних джерел. Недостатньо розкриті для суб'єктів господарювання питання використання дотацій та розуміння державних програм стимулювання повного життєвого циклу альтернативної енергетики: від збору сировини для переробки (відходів) до самого виробництва енергії. Законодавство має певні колізії та проблемні питання, які можуть трактуватися двояко. Відсутність державного контролю за дотриманням законодавства у сфері альтернативної енергетики та відсутність якісного контролю ставить нові проблемні питання для науковців, вирішення яких і призведе до позитивного зрушення у сфері переробки відходів виробництва як головного постачальника сировини для альтернативної енергетики України.

МЕТА СТАТТІ

Головною метою статті є дослідження основних нормативних положень законодавства України та система державного стимулювання у сфері переробки відходів виробництва як одного з напрямів розвитку альтернативної енергії, а також аналіз та виявлення основних юридичних проблем, що перешкоджають реалізації потенціалу еколого-економічних програм в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Чинним законодавством альтернативні джерела енергії визначені як відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів та вторинні енергетичні ресурси, до яких відносяться доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів. Проблемною частиною є виокремлення та трактування сировини для цілей альтернативної енергетики. Саме тому, на наш погляд, використання вторинних ресурсів (відходів основного виробництва) повинно бути предметом регулювання окремого закону, оскільки з них можна не лише виробляти енергію, але й нові матеріали.

Законодавчу базу відновлюваної енергетики України, в тому числі сектору біоенергетики, описано у Законі України "Про альтернативні джерела енергії", що визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії (далі — АДЕ), державне управління та регулювання у сфері АДЕ, особливості використання АДЕ. Закон дає визначення основних термінів, таких, як альтернативні джерела енергії, альтернативна енергетика, енергія, вироблена з альтернативних джерел, об'єкти альтернативної енергетики, сфера АДЕ.

На думку автора, в законі досить детально надані визначення та трактування категорій в сфері АДЕ. Згідно закону, альтернативні джерела енергії — це відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів [2].

Наступним для аналізу є Закон України "Про альтернативні види палива" [1]. На сьогодні даний нормативний документ є найважливішим законом в сфері виробництва та використання біомаси і біопалив. У ньому чітко визначені правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва (видобутку) і використання альтернативних видів палива, а також стимулювання збільшення частки їх використання до 20% від загального обсягу споживання палива в Україні до 2020 року. У Європейському союзі дана програма закріплена законодавчо та має обов'язковий характер для виконання, на жаль, в Україні дані питання регулюються програмами

розвитку, які носять, здебільшого, рекомендаційний характер і можуть виконуватися або не виконуватися на розсуд суб'єктів господарювання. В Законі "Про альтернативні види палива" дається визначення основних понять в секторі біоенергетики: біомаса, біопаливо, біогаз, виробник біопалива, тверде біопаливо та ін. Наведемо основні із визначень згідно з законом:

1) біомаса — біологічно відновлювальна речовина органічного походження, що зазнає біологічного розкладу (відходи сільського господарства (рослинництва і тваринництва), лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, а також органічна частина промислових та побутових відходів;

2) біологічні види палива (біопаливо) — тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива;

3) альтернативні види палива — тверде, рідке та газове паливо, яке є альтернативою відповідним традиційним видам палива і яке виробляється (видобувається) з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини.

Проблемним залишається як регулююча так і стимулююча функція даного закону, дані питання винесені на розгляд, саме тому і залишається простір для невизначеності, яку потім намагаються закрити великою кількістю інших підзаконних нормативних актів. Прикладом є те, що згідно з Законом України "Про електроенергетику", який на думку автора розкриваються важливі питання переробки відходів та подальшого виробництва енергії, оскільки в ньому містяться основні положення "зеленого" тарифу на електроенергію, вироблену з відновлюваних джерел енергії (далі — ВДЕ).

Розкриваючи сутність значення терміну "Зелений" тариф, автор погоджується з тим, що це є спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії — вироблена лише малими гідроелектростанціями [2]. В законі та подальших його змінах було розділено альтернативне виробництво енергії на види та для кожного виду було встановлено, що величина "зеленого" тарифу розраховується через коефіцієнт "зеленого" тарифу [2], який є індивідуальним для наступних видів виробленої енергії:

- з енергії вітру;
- з біомаси (відходів побутових, технічних сільськогосподарських);

- з енергії сонячного випромінювання;
- малими ГЕС та іншим суб'єктами господарювання.

Необхідно зазначити, що коефіцієнт "зеленого" тарифу для енергії виробленої із біомаси, до якої входять і рештки сільськогосподарської продукції, промислового виробництва та інші види біомаси становить 2,3.

Проводячи аналіз законодавчого підґрунтя для стимулювання та поживлення сектора АДЕ в економіці України, можна сказати, що прописаний законодавчо механізм досить складний та може бути правильно використаний у господарській діяльності підприємствами. Наразі механізми стимулювання та розвитку сектору ВДЕ України загалом і біоенергетики зокрема, можна розділити на такі категорії:

- податкові пільги;
- "зелений" тариф на електроенергію, вироблену з ВДЕ;

- стратегії розвитку, програми.

Розглядаючи питання податкових пільг, можна зазначити, що даний механізм хоч і прописаний у законодавстві, його ефективність досить мінлива та залежна від політичних чинників. Податкові пільги, пов'язані з використанням ВДЕ, зафіксовано у Податковому кодексі України (Закон від 02.12.2010 № 2755-VI). Податковий кодекс України передбачає пільги на ввезення енергоефективного обладнання.

До прямих податкових пільг можна віднести те, що від оподаткування звільняються операції із ввезення на митну територію України:

1) устаткування, яке працює на ВДЕ, та обладнання, матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з ВДЕ;

2) матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва устаткування, яке працює на ВДЕ, матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з ВДЕ.

Проблемою є факт доведення та відповідності функціональних характеристик матеріалів та обладнання, які будуть використовуватися безпосередньо для ВДЕ, мають місце порушення та маніпулювання як з боку митних органів, так і з боку представників бізнесу.

Розглядаючи непрямі методи податкових пільг, до яких автором відносяться більш конкретні законодавчі положення у сфері ВДЕ, Податковий кодекс визначає особливості оподаткування прибутку підприємств, отриманого в зв'язку з використанням ВДЕ. Від оподаткування звільняється 80% прибутку підприємств, отриманого від продажу в Україні наступних товарів власного виробництва:

- устаткування, що працює на ВДЕ;
- матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватись у виробництві енергії з ВДЕ;

- устаткування для виробництва альтернативних видів палива.

Тимчасово, до 1 січня 2020 року, звільняються від оподаткування:

- прибуток виробників біопалива, отриманий від продажу біопалива;

- прибуток підприємств, отриманий ними від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії та/або виробництва теплової енергії з використанням біопалива;

- прибуток виробників техніки, обладнання, устаткування, визначених статтею 7 Закону України "Про альтернативні види палива", для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин та енергетичних установок, які споживають біопалива, одержаний від продажу зазначеної техніки, обладнання та устаткування, що були вироблені на території України.

Автором розглянуті питання оподаткування непрямими податками діяльності у сфері ВДЕ. Згідно з Податковим кодексом, тимчасово, до 1 січня 2019 року, звільняються від сплати податку на додану вартість операції з:

- 1) постачання техніки, обладнання, устаткування, визначених статтею 7 Закону України "Про альтернативні види палива", на території України;

- 2) імпорту за кодами УКТ ЗЕД, визначеними статтею 7 Закону України "Про альтернативні види палива", техніки, обладнання, устаткування, що використовуються для реконструкції існуючих і будівництва нових підприємств з виробництва біопалива, якщо такі товари не виробляються в Україні.

Тимчасово, строком на 10 років, починаючи з 1 січня 2011 року, звільняється від оподаткування прибуток підприємств в галузі електроенергетики від продажу електричної енергії, виробленої з ВДЕ. Електроенергія, вироблена з відновлюваних джерел, звільняється від сплати збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію. Податок за земельні ділянки, надані для розміщення об'єктів, які виробляють електричну енергію з ВДЕ, справляється у розмірі 25% від встановленої величини податку.

"Зелений" тариф на електроенергію, вироблену з ВДЕ, має значний вплив на реалізацію державної політики у сфері альтернативної енергетики. Поняття "зеленого" тарифу на електроенергію, вироблену з відновлюваних джерел енергії (ВДЕ), законодавчо введено в Україні в 2008 році [4], а чинний зараз порядок його розрахунку — у 2009 році [5]. Основні положення щодо "зеленого" тарифу викладені в Законі України "Про електроенергетику" (№ 575/97-ВР від 16.10.1997 р.)

Згідно з цим Законом, величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біомаси, встановлюється на рівні роздрібно-го тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року (58,46 коп./кВт-год, без ПДВ), помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, вироб-

леної з біомаси. У цьому законі біомасою є продукти, що складаються повністю або частково з речовин рослинного походження, які можуть бути використані як паливо з метою перетворення енергії, що міститься в них. Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з біомаси, встановлено на рівні 2,3. "Зелений" тариф затверджується Національною комісією регулювання електроенергетики України. Мінімальний "зелений" тариф для електроенергії, виробленої з біомаси, є фіксованим і становить (без ПДВ) 134,46 коп./кВт-год (12,39 євро-центів/кВт-год). Він не може зменшитися, але може збільшитися у випадку, якщо курс євро до гривні збільшиться у порівнянні з курсом, який був станом на 01.01.2009 (1085,5460 гривень за 100 євро).

Порівняння величини "зеленого" тарифу для біомаси в Україні з європейськими показує, що він є достатньо великим. Так, наприклад, він є більшим майже у всіх випадках, ніж "зелений" тариф в Німеччині. Але треба усвідомлювати, що це порівняння є умовним, бо в Україні "зелений" тариф є однаковим для всіх видів і потужностей установок на біомасі, тоді як в Німеччині існує дуже детальна градація по видах біомаси, потужностях установок та видах технологій. Практика диференційованого "зеленого" тарифу є загальноприйнятою в Європі, тому можна очікувати, що в майбутньому Україна також прийде до даної системи.

Якщо порівнювати діапазон "зеленого" тарифу для всіх ВДЕ в Україні з європейськими показниками, то видно, що український "зелений" тариф займає приблизно середню позицію. Аналіз динаміки змін роздрібних тарифів на електроенергію для споживачів та "зеленого" тарифу на електроенергію з біомаси показує, що роздрібні тарифи ростуть майже щомісячно, а "зелений" тариф коливається в залежності від курсу євро. Загальною тенденцією є поступове зближення величин роздрібних тарифів та "зеленого" тарифу. З цього можна зробити висновок, що чим раніше об'єкт відновлюваної електроенергетики буде збудований і уведений в експлуатацію, тим більше вигоди він отримає від застосування "зеленого" тарифу.

Проводячи аналіз сучасних програм для стимулювання даного сектору економіки, можна сказати, що програми є більше декларативними документами, ніж практичними. Зараз в Україні розроблено ряд програм та стратегій стосовно підтримки перспективного розвитку сектору ВДЕ. Деякі з них є діючими, інші знаходяться в статусі проекту. Серед чинних треба зазначити такі документи:

- Концепція цільової науково-технічної програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива (2009);

- Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010—2015 рр.

Згідно з Концепцією цільової науково-технічної програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива (2009), виконання Програми дасть змогу:

- 1) встановити понад 70 тис. одиниць сучасних енергоефективних котлів загальною тепловою потужністю 9180 МВт, замінити до 5 млрд м³/рік природного газу;

- 2) збільшити обсяги використання біогазу, отриманого з гною, до 130 млн м³;

- 3) зменшити обсяги викидів діоксиду вуглецю на 9 млн т/рік; викидів метану — на 3 млн т/рік.

Строк виконання Програми — 2010—2014 роки. Фінансування Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів, інвестицій та інших джерел. Орієнтовний обсяг коштів, необхідних для виконання Програми, становить 7 478,19 млн грн.

Метою Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010—2015 рр [8] є оптимізація структури енергетичного балансу держави, у якому частка енергоносіїв, отриманих з ВДЕ та альтернативних видів палива, становитиме у 2015 році не менш як 10%, шляхом зменшення частки імпортованих викопних органічних видів енергоресурсів, зокрема природного газу, та замі-

щення їх альтернативними видами енергоресурсів, у тому числі вторинними, за умови належного фінансування Програми.

Серед іншого, програма передбачає реалізацію проєктів з будівництва установок, що працюють на твердому біопаливі (791 МВт), на біогазі (111 МВт), будівництво установок для генерації електроенергії з використанням енергії біомаси (461,5 МВт).

У статусі проєкту знаходиться Концепція Державної цільової науково-технічної програми розвитку та використання відновлюваних джерел енергії в Україні на період до 2030 року, яка розроблена Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України. Позитивним можна назвати те що, ведуться роботи по оновленню Енергетичної стратегії України на період до 2030 року.

Національна комісія регулювання електроенергетики України встановлює тарифи на електричну та теплову енергію, що виробляється на ТЕЦ, ТЕС, АЕС та когенераційних установках і установках з використанням нетрадиційних або відновлюваних джерел енергії. Тарифи на теплову енергію, що виробляється з використанням традиційних джерел енергії, встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг [12].

Розглянемо більш детально порядок розрахунку тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється ТЕЦ/установкою з використанням ВДЕ, який визначено в "Порядку розрахунку тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється ТЕЦ, ТЕС АЕС та на установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії" [11] (далі — Порядок розрахунку тарифів). Ця процедура застосовується НКРЕ при затвердженні або перегляді тарифів та поширюється на суб'єктів господарювання, які здійснюють або мають намір здійснювати підприємницьку діяльність з виробництва електричної та теплової енергії.

Для отримання тарифу на виробництво електроенергії на ТЕЦ/з ВДЕ власник установи подає до НКРЕ матеріали, повний перелік яких наведено у Порядку розрахунку тарифів. Зокрема ці матеріали включають:

1. Розрахунок тарифів на виробництво електричної та теплової енергії.
2. Розрахунок витрат на виробництво одиниці продукції.
3. Пояснювальну записку з детальною інформацією про ліцензіата та обґрунтуванням тарифів на електричну та теплову енергію.
4. Розрахунки тарифу на кожний місяць розрахункового періоду згідно з Додатком 3 до Порядку розрахунку тарифів.
5. Розрахунки питомих витрат умовного палива на виробництво електричної та теплової енергії (для ТЕЦ, ТЕС та установок з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії) у відповідності до діючих нормативно-технічних документів (ГКД 34.09.108-98 "Методика розподілу витрат палива на теплових електростанціях на відпущену електричну і теплову енергію при їх комбінованому виробництві", СОУ-Н МПЕ 40.1.09.151:2005 "Складання енергетичних характеристик устаткування, порядок визначення нормативних питомих витрат та заощадження палива на енергопідприємствах. Методичні вказівки" та інші).
6. Розрахунок палива на плановий період (у фізичних та грошових одиницях виміру).

Тарифи на електричну та теплову енергію ліцензіату затверджуються, як правило, на термін не менший 1 року. В Україні виробництво електроенергії з біомаси стимулюється "зеленим" тарифом. "Зелений" тариф — спеціальний підвищений тариф, за яким виробник може продавати електроенергію, вироблену з біомаси. "Зелений" тариф встановлюється НКРЕ згідно з "Порядком установлення, перегляду та припинення дії "зеленого" тарифу для суб'єктів господарської діяльності" [9]. "Зелений" тариф діє в Україні з 2009 року і встановлюється до 1 січня 2030 року.

Величина "зеленого" тарифу в залежності від поточного курсу євро переглядається НКРЕ щомісячно для кожного суб'єкта господарювання. Якщо курс євро на

дату перегляду менше такого на 01.01.2009, то "зелений" тариф залишається на рівні мінімального. Якщо курс євро більше такого на 01.01.2009, то "зелений" тариф пропорційно збільшується. Він розраховується шляхом множення мінімального значення (тобто величини "зеленого" тарифу на 01.01.2009) на поправочний коефіцієнт, який є відношенням поточного курсу євро до такого на 01.01.2009 р.

Наразі "зелений" тариф на електроенергію з біомаси в Україні отримують дві компанії: ВАТ "Кіровоградолія" і ТОВ "Смілаенергопромтранс". На березень 2012 року "зелений" тариф на електроенергію з біомаси встановлено на рівні 34,46 коп./кВт-год. Коефіцієнт "зеленого" тарифу, через який розраховується величина тарифу, не є постійним і поступово зменшується.

Державою законодавчо гарантовано на весь термін застосування "зеленого" тарифу закупку всієї електроенергії, виробленої на об'єктах відновлюваної електроенергетики, і не проданої споживачам за прямими договорами. Також гарантується розрахунок за таку електроенергію у повному обсязі у встановлені строки. На теплову енергію, вироблену з біомаси, в Україні не існує спеціальних ("зелених") тарифів.

Однією з головних проблем реалізації будь-якого біоенергетичного проєкту є питання залучення інвестицій. Тут необхідно використовувати спеціальні інструменти фінансування. Такими інструментами можуть бути спеціалізовані програми, що фінансуються Європейським Банком Реконструкції та Розвитку (ЄБРР), Міжнародною фінансовою корпорацією та іншими фінансовими організаціями, а також реалізація проєкту в рамках механізмів Кіотського Протоколу.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Результати проведеного дослідження дають автору можливість зробити наступні висновки: досягнення високого рівня еколого-економічної ефективності об'єктами альтернативної енергетики майже неможливо через існуючі проблеми в законодавстві та низку політичних перепон у механізмі правового регулювання цієї галузі. Усунення помилок та чітка імплементація чинних законодавчих актів та прийняття нових, що в кінцевому рахунку дасть змогу уникнути низки практичних проблем.

У першу чергу, удосконалення потребує порядок отримання "зеленого тарифу". Наразі він є занадто тривалим та забюрократизованим. Крім того, останні зміни у спеціальному законодавстві стосовно української складової перешкоджатимуть залученню іноземних інвестицій, що негативно позначиться на розвитку галузі. Надання такого тарифу передбачено лише щодо збудованих та прийнятих в експлуатацію об'єктів. Вважаємо, що гарантія надання такого тарифу повинна бути вже на початковому етапі будівництва і виступати додатковим стимулом для інвесторів.

Удосконалити порядок підключення об'єктів альтернативної енергетики можна за рахунок прийняття нормативно-правових актів, які б визначали єдиний порядок та пріоритет об'єктів альтернативної енергетики відносно інших об'єктів енергетики на підключення до електричних мереж. Також при експлуатації об'єктів альтернативної енергетики має враховуватися значна залежність від природних умов. Для забезпечення збалансованої подачі електроенергії в електричну мережу повинні бути відповідні системи акумулювання виробленої енергії.

Література:

1. Про альтернативні види палива [Електронний ресурс]: Закон України від 14.01.2000 № 1391-XIV (№ 1391-XIV від 14.01.2000) // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1391-14>
2. Про альтернативні джерела енергії [Електронний ресурс]: Закон України від 20 лютого 2000 року № 555-IV // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555-15/print1346697415810525>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від

16.07.1999 № 996-XIV // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

4. Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення "зеленого" тарифу [Електронний ресурс]: Закон України від 25.09.2008 № 601-VI // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/601-17>

5. Про внесення змін до Закону України "Про електроенергетику" щодо стимулювання використання альтернативних джерел енергії [Електронний ресурс]: Закон України від 01.04.2009 № 1220-VI // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1220-17>

6. Про встановлення величин "зелених" тарифів на електричну енергію на березень 2012 року" № 217 від 01.03.2012 [Електронний ресурс]: Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики // Національна комісія регулювання електроенергетики України [сайт]. — Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua/?id=2442>

7. Про електроенергетику [Електронний ресурс]: Закон України від 16 жовтня 1997 року № 74/94-ВР // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр>

8. Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010—2015 роки [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-п>

9. Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії "зеленого" тарифу для суб'єктів господарської діяльності [Електронний ресурс]: Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики України № 32 від 22.01.2009 (в редакції Постанови НКРЕ № 828 від 16.07.2009) // Національна комісія регулювання електроенергетики України [сайт]. — Режим доступу: http://www2.nerc.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=76674&cat_id=34446

10. Про затвердження Порядку встановлення, перегляду та припинення дії "зеленого" тарифу для суб'єктів господарської діяльності [Електронний ресурс]: Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики України від 22 листопада 2012 року № 32 // Національна комісія регулювання електроенергетики України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0032227-09>

11. Про затвердження Порядку розрахунку тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється ТЕЦ, ТЕС АЕС та на установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії [Електронний ресурс]: Постанова Національної комісії регулювання електроенергетики України № 896 від 12.10.2005 (поточна редакція) // Національна комісія регулювання електроенергетики України [сайт]. — Режим доступу: http://www2.nerc.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=39689&cat_id=34446

12. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг [Електронний ресурс]: Указ, Положення Президента України від 23.11.2011 № 1073/2011 // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1073/2011>

13. Про оподаткування прибутку підприємств [Електронний ресурс]: Закон України від 28.12.1994 № 334/94-ВР // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/334/94-вр>

14. Про створення сприятливих умов продажу електроенергії, виробленої з відновлюваних енергоджерел, на внутрішньому ринку електричної енергії [Електронний ресурс]: Директива 2001/77/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 2001 року // Професійна юридична система [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=va50756500>

15. Про схвалення Концепції Державної цільової науково-технічної програми розвитку виробництва та використання біологічних видів палива [Електронний ресурс]: Розпорядження, Концепція Кабінету Міністрів Ук-

раїни від 12.02.2009 № 276-р // Верховна Рада України. Законодавство України [сайт]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276-2009-р>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine "On alternative kinds of fuel", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1391-14> (Accessed 14 January 2000).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine "On alternative sources of energy", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555-15/print1346697415810525> (Accessed 20 February 2000).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), The Law of Ukraine "On accounting and financial statements in Ukraine", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 16 July 1999).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2007), The Law of Ukraine "On Introducing Changes to the law of Ukraine on the "green tariff", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/601-17> (Accessed 25 September 2008).

5. The Verkhovna Rada of Ukraine, The Law of Ukraine "On introducing changes to the law of Ukraine "On electricity" about stimulation of alternative power sources use", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1220-17> (Accessed 1 April 2009).

6. National Electricity Regulatory Commission of Ukraine, Resolution "On establishment of "green" tariff on power energy for March 2012", available at: <http://www.nerc.gov.ua/?id=2442> (Accessed 1 March 2012).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1994), The Law of Ukraine "On electricity", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/575/97-вр> (Accessed 16 October 1997).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine, "Resolution "On the state target economic program of energy efficiency and development of the sphere of energy carriers' production from renewable energy sources and alternative types of fuel for 2010—2015", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-п> (Accessed 1 March 2010).

9. National Electricity Regulatory Commission of Ukraine, Resolution "On approval of the Procedure for Application, Revision and Termination of the "green" tariff for economic entities", available at: http://www2.nerc.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=-76674&cat_id=34446 (Accessed 16 July 2009).

10. National Electricity Regulatory Commission of Ukraine, Resolution "On approval of the Procedure for Application, Revision and Termination of the "green" tariff for economic entities", available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0032227-09> (Accessed 22 November 2012).

11. National Electricity Regulatory Commission of Ukraine, the Decision "On approval of the Procedure of calculation of tariffs for electric and thermal energy produced by thermal power plants, nuclear power plants and plants using non-conventional or renewable energy", available at: http://www2.nerc.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=39689&cat_id=34446 (Accessed 12 October 2005).

12. The President of Ukraine, Decree "On the National Commission of the State Public Utilities Regulation of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1073/2011> (Accessed 23 November 2011).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1994), The Law of Ukraine "On Taxation of Company Profit", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/334/94-вр> (Accessed 28 December 1994).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), Directive of European Parliament and Rada "On Creation of Favorable Conditions for Selling Electricity, Generated from Renewable Sources at the Domestic Market of Electric Energy", available at: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=va50756500> (Accessed 27 September 2001).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2007), Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of Concept of State target science and technology program of production development and biological fuels use", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276-2009-р> (Accessed 12 February 2009).

Стаття надійшла до редакції 24.09.2014 р.